

De særlige regler om realeksamen findes i lovens § 22.

I læseplansudvalgets notat foreslås det, at der afholdes prøve i et fag, når skolen afslutter sin undervisning heri, hvilket for de allerfleste fags vedkommende vil sige efter det 10. skoleår.

Om de elever, der forlader skolen et år tidligere, hedder det: „For de elever, der forlader skolen efter 9. skoleår, bør der kunne udstedes et bevis, hvoraf det fremgår, i hvilke fag og på hvilke niveauer de har modtaget undervisning. Dette bevis bør efter elevens ønske kunne ledsages af en vurdering fra skolen.“ (side 56).

Læseplansudvalget peger således på to former for bedømmelse af elevernes udbytte af skolegangen ved dennes afslutning, én, der udtrykkes i karakterer, og som delvis grunder sig på resultaterne af en prøve, og én, der udtrykkes i ord, og som alene grunder sig på det daglige arbejde.

Resultater, der er udtrykt i karakterer, er imidlertid efter ministeriets opfattelse en meget forenklet form for bedømmelse, hvad enten bedømmelsen grunder sig på elevens daglige arbejde eller på en prøve.

Allerede den omstændighed, at det næppe vil være muligt at administrere prøver og eksaminer uden et tilhørende karakterapparat, taler således imod at opretholde eksterne prøver i folkeskolen. Men hertil kommer, at det er yderst tvivlsomt, om resultatet af en ganske kortvarig prøve i et tilfældigt udvalgt stof kan føje noget af værdi til en bedømmelse, der grunder sig på lærerens indgående kendskab til den enkelte elev, og som udtrykkes i ord.

En bedømmelse i verbaliseret form vil på en ganske anden måde end en karakter kunne give en nuanceret beskrivelse af, hvad en elev har tilegnet sig. Den har således mulighed for at pege på styrkeområder, som nok positivt kan indgå i lærerens overvejelser i forbindelse med fastsættelsen af en karakter, men som derefter bliver ganske anonyme, hvorved eleven undrages den nytte, han eller hun kunne have haft ved at få dem nævnt.

Ministeriet mener derfor, at en dokumentation i forbindelse med udtalelser vil kunne udgøre et informationsgrundlag, der både for eleven selv og for andre kan virke fuldt tilfredsstillende, jfr. den foran citerede passus i notatet om bedømmelse af elever, der forlader skolen efter 9. klassetrin.

I overensstemmelse hermed blev det i udkastet foreslået, at de nuværende statskontrollerede prøver og eksaminer skulle erstattes dels med et afgangsbævis som dokumentation for elevens deltagelse i den undervisning, der er frivillig for eleverne på 8.—10.

klassetrin eventuelt tillige på 7. klassetrin, dels med en udtalelse for hvert fag eller faggruppe, eleven har været undervist i efter 7. klassetrin.

Udtalelsen skulle indeholde oplysning om, i hvilket omfang eleven havde tilegnet sig den viden og de færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der var opstillet som mål for undervisningen.

Kravet om, at afgangsbæviset skulle suppleres med vurderende udtalelser fra de enkelte lærere, er imidlertid blevet kritiseret stærkt, ikke mindst fra faglig-pædagogisk side, idet man navnlig har udtrykt frygt for, at udtalelserne enten ville blive stereotype og dermed ligeså forenklede som talkarakterer, eller at de omvendt ville blive stærkt præget af den pågældende lærers holdning og sprogbrug med deraf følgende manglende entydighed.

Yderligere er det ud fra et retssikkerhedssynspunkt blevet kritiseret, at udkastet ikke indeholdt nogen sikring imod vilkårlighed i udtalelserne.

I konsekvens af denne kritik er udkastet ændret derhen, at der alene stilles krav om en *beskrivelse* af, hvad eleverne har arbejdet med for at tilegne sig den viden og de færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der er opstillet som mål for undervisningen.

Samtidig er bestemmelsen i udkastets § 12, stk. 2, udvidet derhen, at afgangsbæviset også skal indeholde oplysning om elevens deltagelse i den obligatoriske undervisning.

Der henvises i øvrigt til det af professor, dr. phil. Kaj Spelling afgivne notat om interne prøver, der er optaget som *bilag 3* til lovforslaget, og som ministeriet i princippet kan tilslutte sig.

Stk. 4. De hidtidige prøver i folkeskolen har haft den betydning, at de gennem den centrale tilrettelæggelse har sikret en vis ensartethed med hensyn til bedømmelserne i hele landet og dermed også med hensyn til den undervisning, der har været grundlaget for bedømmelsen. Med afskaffelsen af disse prøver bliver det derfor nødvendigt på anden måde at fastholde et fælles grundlag for elevernes fortsatte uddannelse.

Dette vil blandt andet kunne ske gennem et centralt tilrettelagt vejledende tilsyn inden for de fagområder, der til enhver tid må tillægges betydning for de efterfølgende uddannelser. Tilsynet er derimod ikke tænkt som en centraliseret kontrol med den daglige undervisning. Bestemmelsen tænkes endvidere at skulle give hjemmel for periodevise analyser af undervisningsresultater og -beskrivelser i forskellige egne af landet med det formål at sikre en tilfredsstillende grad af ensartethed.